

יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³³.
יום התוועדות.

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרק משנה המתחיל באות אחת משמו הקדוש (על-כל-פנים פרק אחד³⁴. ב) להוסיף³⁵ בלימוד תורתו של בעל ההילולא³⁶, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של הבנה וההסברה נתחדש על ידו, ונתכנה 'הרמב"ם דתורת החסידות'³⁷. ג) להוסיף³⁸ בעבודת התפילה. ד) להוסיף³⁹ בנתינת צדקה,

ומה טוב – לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו – בייסוד ישיבת תומכי-תמימים, שבה מודגשת שלימות התורה" נגלה וחסידות כאחד³⁸, ו"על-ידו התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁹, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. ה) לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות⁴⁰.

33 ראה ליקוטי-שיחות כרך ד עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146 בהערה 1. כרך לב עמ' 23 הערה 38. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 347 הערות 7, 8.
34 ע"פ ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 296.
35 ע"פ 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מונה.
36 ע"פ שיחות קדש תשנ"ב עמ' 382.
37 ליקוטי-שיחות כרך ז עמ' 209, 277.

38 ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 67. כרך כז עמ' 25. 'התוועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 310, 495.
39 ליקוטי-שיחות כרך כ עמ' 389. וראה שם כרך כב עמ' 186.
40 ע"פ הוספות לשיחה הניל בהערה 25, שם עמ' 292. וראה ליקוטי-שיחות כרך כא עמ' 276.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרט

ערב שבת-קודש
פרשת ויקהל-פקודי / החודש
כ"ד באדר ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד באדר ה'תשס"ו – ב' בניסן ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ד באדר	ה' פרק אדומה. פרק ב-ד.	ה' שאלה ופקדון. פרק ז.	מ"ע קג.
ש"ק	כ"ה באדר	פרק ה-ז.	פרק ח.	מ"ע קיג.
א'	כ"ו באדר	פרק ח-י.	ה' מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קח.
ב'	כ"ז באדר	פרק יא-יג.	פרק ב.	מ"ע קח.
ג'	כ"ח באדר	פרק יד-טו. ה' טומאת צרעת.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מ"ע קח. קא.
ד'	כ"ט באדר	פרק ב-ד.	פרק ד.	מל"ט שח. שז.
ה'	א' בניסן	פרק ה-ז.	פרק ה.	מ"ע קיב.
ו'	ב' בניסן	פרק ח-י.	פרק ו.	מ"ע קי.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ד באדר	3:39	4:28	4:49	5:44	8:42	11:47	12:18	5:54.7	6:19
ש"ק, כ"ה באדר	3:38	4:26	4:48	5:43	8:41	11:47	12:18	5:55.4	6:19
א', כ"ו באדר	3:36	4:25	4:47	5:42	8:40	11:47	12:17	5:56.1	6:20
ב', כ"ז באדר	3:35	4:23	4:45	5:40	8:39	11:46	12:17	5:56.8	6:21
ג', כ"ח באדר	3:33	4:22	4:44	5:39	8:38	11:46	12:17	5:57.4	6:21
ד', כ"ט באדר	3:31	4:21	4:43	5:38	8:38	11:46	12:17	5:58.1	6:22
ה', א' בניסן	3:30	4:19	4:41	5:37	8:37	11:45	12:17	5:58.8	6:23
ו', ב' בניסן	4:28	5:18	5:40	6:35	9:36	12:45	1:16	6:59.5	7:24

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסיודרו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויקהל-פקודי	5:17	6:31	5:33	6:33	5:24	6:32	5:35	6:32
ויקרא	6:22	7:35	6:37	7:38	6:29	7:37	6:40	7:37

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף יצחק איידלמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

יום שישי

ב' בניסן

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר רבנו שלום-דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב, דור חמישי לנשיאי חב"ד³¹, בשנת תר"פ, בעיר רוסטוב על נהר דון, ושם מנוחתו-כבוד³².

אומרים אותו²⁴.

ברכת האילנות: מברכים אותה רק²⁵ בחודש ניסן²⁶. גם נשים מברכות²⁷. מברכים רק על אילני מאכל²⁸. לכתחילה יש להשתדל שיהיו לפחות שני אילנות²⁹. מי שלא הספיק לברך בעוד הפרחים על האילנות, לא יברך אחר-כך על הפירות³⁰.

ללא שם ומלכות, ובבירור-הלכה סיי רבו (עמ' רט) כי שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי-השולחן שם הבין בסדר ברכת הנהנין פייג הי"ד שאין לברך, אבל מפשטות השלחן הכוונה רק לשלול ברכה נוספת באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו' שלא כותבים כך. ובפרט שמהלשון שם "אינו חוזר ומברך" משמע שכן מברך לראשונה). וראה בזה באריכות בשו"ע הקצר פרק פז ס"ג ובהערות.

במקור, ס' יסוד-יוסף, ע"פ הוזהר דלהלן], ומצלאין על... ותעייל הנך **ציפריא קדישין** [אצלנו "ציפרי קדישין"] לאתר קדישא דאיתמר עליהו [ונוסחנו הוא כבסי יסוד-יוסף, "עליה" – על האתר]... וכל האורות הקדושות הכוללות [א"י: צ"ע שבכ"מ – כמו באגה"ק סכ"ו, כ"ז – 'אורות' הן בלשון זכר] בקדושת זה השבת, ואהיה מלוכב בקדושת זה השבת [נשמט מפני הדומות, וכבר העירו ע"ז]...". (ומציין לוהר ח"ג קצוב, וד"ת מונקאטש ח"ב אות ג.)

27 נסמן בשו"ע הקצר שם ס"יא.
 28 ראה הדעות בזה בשו"ע הקצר שם ס"יה ובהערות. דעת הרמב"ם, הטושו"ע והפוסקים שהביא הרבי בליקוטי-שיחות כך כנעמי 116 הערה 33 (וכפי שראה שהכריע שם) שצ"ל אילני פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמוה"ז מסדר ברה"י, וסיים 'ואיכ"מ בקשר להשמטות כו"ב שם. לענין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגילוי רע"א ס"י רבו מתפתק בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה של פסח 'חזון עובדיה' עמ' יד משו"ת דוב"ב מיישרים ח"ג ס"י ה וחלקת-יעקב ח"ב ס"י כז ועוד.

24 למרות שמוזכר שם "שבאם אני עבדך משבט...". והוא איננו משבט זה, כיוון שזה שייך לעיבורי (דהיינו גילוי מסויים מנשמה אחרת בתוך נשמת-הוא, הנשארת בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הוסי' שם, ספר-המנהגים שם, לוח כולל-חב"ד. בשערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב עמ' פ נבאר, שהשייכות היא **ודאית** לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אזי השייכות וההמשכה הן באופן נלה יותר (בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ה ס"י ב כתב שלא יאמרו כהן ולוי את היה"ר, אבל בפתחא זוטא ה'ל פסח ס"י א אתו ו הוכיח שגם הם יכולים לומר זאת).

29 כף-החיים ס"י רכו ב"ק ב ובדי-השולחן ס"י סו ס"ק יח.
 30 ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכת-הנהנין (פ"ב הכ"ג) כי אדמוה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות, ובסדר ברה"י השמיט זאת. 'ביאור סדר ברה"י עמ' 445.
 31 הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת עול הנשיאות בכל הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות – אדמו"ר מהורש"ב, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ו, עמ' 34. וראה הערה 1 בפתח דבר לספר המאמרים תרמ"ג-ד.

25 ישערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ה עמ' רכ, ע"פ סדר ברכת-הנהנין שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכי-יוסף ס"י רכו ס"ק ב ולפלא שמשמשיכם להדפיס גם השתא בלוח כולל-חב"ד (ע"פ קצות-השולחן ס"י סו בבדי-השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה-תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98.

32 פרשת ימי חיינו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בס' 'אשכנזתא דרבי', ברוקלין תשל"ו, ועוד. בחורף תרצ"ט, כיוון ששלשונות העיר עמדו להרוס את בית-העלמין, הועבר גופו הק' לבית-העלמין החדש שבאותה העיר מתוך מסירת-נפש ע"י מניין מאנשי, על-פי הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי-יצחק שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אודל מאותן האבנים שהועברו מהאודל הישן. 'אשכנזתא דרבי עמ' 151, ומשם ביתולדות לוי-יצחק, הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשי"ח, ח"ה עמ' 287. צילום הציון ששופץ נדפס שם בעמ' 294.

בג' הקווין: תורה, עבודה (תפילה שבמקום קרבנות), גמילות-חסדים וצדקה.⁹ מי שיש לו יארצייט בחודש ניסן, יעלה היום לבית-העלמין.¹⁰ ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גדרי הגלות ומביאה את הגאולה האמתית והשלמה, על-ידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרב ממש.¹¹

יום חמישי

א' בניסן – ראש-חודש

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות' גיליונות: תקפ"ח, תקצ"ב, תר"א, תר"ה].
שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל.¹² "ואברהם זקן... זכריה..." ג' פעמים. קדיש-תקבל.
 שיר-של-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.
 קריאת התורה. אשרי, ובא לציון (ואין הש"ץ

מסיימו בקול), יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפילין. הנחת תפילין דרבנרתם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' ו'היה כי יביאך', שש זכירות וחליצת התפילין. הש"ץ יאמר מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש, ויסיימו בקול), חצי קדיש, מוסף.
 אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור.
 יום התוועדות. ההתוועדות – בבית-הכנסת.¹³

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון,¹⁴ 'א-ל ארך אפיים'¹⁵ ו"למנצח... יענך"¹⁶ בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה.¹⁴ אין מתענים אלא חתן ביום חופתו, ובכור בערב-פסח.¹⁷
 נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹⁸ לקרוא¹⁹ אחרי התפילה²⁰ (אחרי אמירת תהילים²¹) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד בכלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א-יז). אחר-כך אומרים את ה"הי רצון" (אומרים אותו גם בשבת)²² הנרפס בסידורי תהילת ה'²³. גם כוהנים ולוויים

9 שיחת-קודש תשל"ו עמ' 663, ובכ"מ.
 10 עיף הוראת הרבי עבור הרבנית קרטיק עי"ה מת"א, שאין עולים לבית-החיים (משא"כ לאוהל ולקברי צדיקים) בחודש ניסן כלל.
 11 ליקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.
 12 יש עניין מיוחד להתפלל תפילת שחרית זו בציבור, כדי לומר הלל בציבור, ובפרט שבראש-חודש יש אומרים שאין מברכין עליו אלא בציבור (רמ"א תכב, ב, שו"ע אדמוה"ז תפ"ג).
 13 היום-יום, לי ניסן.
 14 שו"ע אדמוה"ז סימן תכט ס"ח.
 15 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בירור בעניין זה בהתקשרות גיליון שכט עמ' 18.
 16 סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח' זה.
 17 לוח כולל-חב"ד, משייע אדמוה"ז ס"י תכט ס"ט.
 18 שיערי הלכה ומנהגי או"ח ח"ב עמ' עז.
 י"א שבהקפדה לומר בכל יום את הנשיא שלו, יש סגולה שלא ישכח באחד הימים לספור ספירת-העומר. שמעת מאבי מורי ז"ל בשם הר"ה"ח ר' חיים שאול ברוק ע"ה.
 19 אין מנהגנו לקרוא מתוך ספר-תורה. גם בימי הקריאה אין לגלול הס"ת ולקרוא פרשת הנשיאים מתוכו. ובפרט בשי"ק, פרשת הנשיאים צ"ל אחר תפילת המוספין דווקא – שיערי הלכה ומנהגי ש"ס.
 20 וביום שיש בו תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא – שם עמ' עט.
 21 דתדיר קודם, וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמ' ג.
 22 היום-יום, ר"ח ניסן. ספר-המנהגים עמ' 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ד'ו.
 23 עמ' 473. לכאורה צריך לנקד שם 'פרשה' (כולה קמץ). בסי יקב הישרי מהדורת הרב שיינברג תשי"ג, פרק פה (דף תנ"ג, א"ב), הנוסח הוא: "זמתחדשין [ולא כהתיקון דמתרחשין, עיי"ש] כצפירים, ומצפצפין בשבחין [כיה

מזון, לבוש ובית

ההשכלה שהאדם משכיל ומשיג בלימוד התורה, מתאחדת עם האלוקות ׀ כדי להעלות לקדושה גם את הדבר הגשמי שעליו לומדים, מוכרחים לקיים מצוות מעשיות ׀ כאן דרושה הגנה מיוחדת מפני השפעת החומריות של הדבר הגשמי ׀ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בנוגע להעניין דמזון, לבוש ובית (שנתבאר לעיל בהמאמר) – מבואר במאמר אחר, שג' עניינים אלו ישנם גם בתורה (דכיוון ד"אסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי מובן שכל העניינים שישנם בעולם ישנם גם בתורה): "מזון" – הוא עניין התורה, שהרי התורה עניינה פנימיות, בדוגמת המזון הנכנס בתוך האדם, וכמו שכתוב "ותורתך בתוך מעי". "לבוש" – הוא עניין המצוות, שהרי המצוות הם מקיפים, בדוגמת הלבוש המקיף את האדם [ועל-דרך זה מצינו שגם בבית-המקדש היה עניין הלבושים, שהוא עניין בגדי כהונה. ובמקום אחר מבואר שגם "בגדי שרד" הוא עניין הלבושים¹], וכמבואר בתניא², שמהמצוות נעשים לבושים לנשמה בגן-ערן (ממעשה המצוות – בגן-ערן התחתון, ומכוונת המצוות – בגן-ערן העליון). ו'בית' – הוא עניין תורה שבעל-פה. עד כאן – מהמבואר במאמר הנ"ל.

וצריך ביאור: מהו החילוק בין עניין ה"מזון" שבתורה – לעניין ה"בית" שבתורה? ונוסף לזה – יש לבאר בפרטיות את תוכן פרטי ג' העניינים דמזון, לבוש ובית, כפי שהם בתורה ומצוות.
 ב. ביאור עניין ה"מזון" – לימוד התורה: עניינה של התורה הוא פירוש וביאור המצוות, והיינו, שפרטי רצון העליון, שהוא עניין המצוות נתפרשו ונתבארו בתורה. ועניין זה הוא בעיקר בתורה שבעל-פה, שהרי ידיעת ההלכה היא דווקא מתורה שבעל-פה, שהרי מתורה שבכתב בלבד אי-אפשר לדעת את ההלכה למעשה, כי אם על-ידי תורה שבעל-פה דווקא³.
 ובתורה שבעל-פה גופא – עיקר ביאור המצוות הוא לא במשניות, שהם הלכות בלי טעמים, אלא בגמרא, שעניינה הוא השקלא וטריא והפלפול שבתורה.

1 פ"ב ואילך (התוועדות' שבמקור לשיחה, עמ' 96 ואילך).
 2 המשך מים רבים תרל"ו פרק קצט (עמ' רל) ואילך. וראה סה"מ תש"ד עמ' 121 ואילך.
 3 זח"ב קסא, רע"ב.

4 תהילים מ"ט.
 5 אה"ת פרשתנו עמ' בקלד.
 6 ספ"ה, שם אגה"ק סכ"ט (קנ, סע"א ואילך) – מוהר פרשתנו ר"י, סע"א ואילך.
 7 ראה אגה"ק שם.

ועד כדי כך, שישנה דעה⁹ (וכדעה זו פסק אדמו"ר הזקן בהלכות תלמוד-תורה¹⁰) שעיקר העניין דתורה שבעל-פה הוא לימוד טעמי ההלכות, ובלימוד ההלכות בלבו, ללא טעמים, אין יוצאים ידי חובת לימוד תורה שבעל-פה – דלא כדעת הרמב"ם¹¹ שגם לימוד פסקי הלכות בלי טעמים, כמו לימוד המשניות, נחשב ללימוד תורה שבעל-פה.

[ולכן נחלקו על מה שכתב הרמב"ם בהקדמתו לספר היד "שאדם קורא בתורה שבכתב תחילה ואחר-כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל-פה כולה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם" – מכיוון שספרו של הרמב"ם אינו אלא הלכות בלי טעמים, ותורה שבעל-פה עניינה הלכות בטעמיהן דווקא. וזהו גם מה שמפרשי הרמב"ם כתבו הגהות וביאורים כו' על ההלכות שבספר הרמב"ם¹²].

וזהו גם-כן החידוש בשולחן-ערוך של אדמו"ר הזקן לגבי שולחן-ערוך המחבר – שהחילוק העיקרי ביניהם הוא שהמחבר כתב פסקי הלכות בלי טעמים, ואילו אדמו"ר הזקן כתב "הלכות בטעמיהן"¹³ (טעמי ההלכות עצמם, ללא פרטי השקלא וטריא שבגמרא), כדי שעל-ידי לימוד השולחן-ערוך שלו יהיה אפשר לצאת ידי חובת לימוד תורה שבעל-פה לכל הדעות.

ובאופן כזה דווקא הוא עיקר לימוד התורה שבעל-פה – כי על-ידי לימוד ההלכות בלי טעמים אפשר לדעת רק את הדין שנאמר בפירושו, או דין הדומה לו בכל הפרטים, אבל אי-אפשר לדמות מילתא למילתא כו'. וכיוון שעניין הלימוד דתורה שבעל-פה הוא "להבין דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר"¹⁴, הרי עניין

זה הוא דווקא בלימוד ההלכות בטעמיהן. ג. והנה, כיוון שעיקר לימוד התורה שבעל-פה הוא בלימוד ההלכות בטעמיהן, הרי מובן, שצריך לזה יגיעה רבה, כדי להבין היטב את הטעם, ועל-ידי זה – "להבין דבר מתוך דבר ולדמות דבר לדבר", כנ"ל.

ומצד היגיעה – נעשה הייחוד של האדם הלומד עם דבר ההלכה, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בתניא¹⁵, "שהשכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו, והמושכל נתפס ומוקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו, וגם השכל מלוכש במושכל בשעה ששיגו ותופסו בשכלו", שזהו "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות", ולכן נקראת התורה "מוזן", "כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף כשמכניסו בתוכו וקרבו ממש, ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו... כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם, שלומד היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים כו'".

והיינו, שההשכלה שהאדם משכיל ומשיג בלימוד התורה, נעשית מיוחדת עם אלוקות, כמו הנפש האלוקית עצמה.

9 פ"ב ה"א. וע"ש בקו"א.
10 ר"ה זה גמרא, מ"ב, (ר"ה שלא שמש), סוטה כ"ב, (ר"ה ולא שימש ת"ח ור"ה שמורין הלכה). רא"ש – בתשובה כלל לא ס"ט. וראה מעדני יו"ט בהקדמה.
11 ר"ה זה גמרא, מ"ב, (ר"ה ולא שימש ת"ח ור"ה שמורין הלכה). רא"ש – בתשובה כלל לא ס"ט. וראה מעדני יו"ט בהקדמה.
12 ז"ל לשו"ע אדמו"ר.
13 הל' ת"ת לאדמו"ר ש"ם.
14 רפ"ה.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

למפטיר את פרשת 'החודש', בפרשת בוא: "ויאמר... החודש הזה... תאכלו מצות" (שמות יב, א-כ).

אם יש רק ספר-תורה אחד אין מגביהים אחד חצי קדיש אלא גוללים לפרשת החודש. ומגביהים וגוללים לאחר גמר כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "כה אמר... בראשון באחד לחודש... עולת תמיד" (יחזקאל מה, יח – מו, ט).

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה את הפטרת פרשת החודש, ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה¹.

המולד: ביום רביעי, בשעה 15:13 (ללא 'חלקים').

מברכים החודש: ראש-חודש ניסן ביום החמישי.

אין אומרים "אב הרחמים". התוועדות בבית-הכנסת. ובפרט שהיא "שבת חזק"².

יום רביעי

כ"ט באדר, ערב ראש-חודש

ביום זה – "יום כיפור קטן" – יש להוסיף

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' (על-פי האמור בספר-המנהגים, או על-פי מנהג רבותינו שב'היום יום') יש לזכור לקרוא הפעם את כל ההפטרות, דהיינו: של פרשת 'ויקהל' ("וישלח המלך שלמה..."), של פרשת 'פקודי' ("ותשלם כל המלאכה...") ושל פרשת 'החודש' ("כה אמר ה' אלוקים...").

שבת-קודש, פרשת

ויקהל-פקודי – החודש

כ"ה באדר, מברכים החודש

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור³. אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה⁴.

[מנהגי שבת-מברכים פורטו לאחרונה בגיליונות: תקפ"ח, תקצ"ב, תר"ה].

רצוי להכין את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת החודש קודם התפילה, כדי למנוע טרחא דציבורא⁵.

מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע⁶.

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו)⁷, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים

1 אומרים זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט, כפי שנהג הרבי וכל הציבור עימו (ולכאורה כך יש לנהוג גם כשמשלמים זאת אחר-כך).
2 ספר-המנהגים עמ' 30.
3 לוח דבר בעתו.
4 מנהג ישראל שגם היושבים בקריאת-התורה, עומדים בפסוק האחרון של סיום הספר. רצוי שהקורא יפסיק

מוצרי חמץ³⁶.

* בדבר 'ירדת פסח' או מטבח מיוחד לפסח – "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן"³⁷.

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר-כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת-נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט³⁸.

* יש המניחים בר וכדומה בראש הברז, לסינון המים³⁹.

* בס' 'תשבי' ועוד מובא, שיש הנמנעים מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כראי להזכירו בפסח⁴⁰.

* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל

(ומאפה) הדומים למאכלי חמץ⁴¹.

* לפני פסח מבשלים ומסננים בכד את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם, ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים⁴².

* נזהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה⁴³.

* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה⁴⁴, ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.

* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח⁴⁵.

הכהן ע"ה בשם הרה"ח רש"י זיסלין ע"ה.

36) יאוצר מנהגי חבי"ד עמי סד, מהרה"ג יעקב לנדא ע"ה. 37) לקוטי-שיחות כרך לב, עמי 204 בערה. ומציין שם לדרכי חיים ושלוש הלי פסח סי' תקעב, שבעל המנחת אלעזר נהג כן (ועי' סי' ימה"ל – מנהגים הוצאת מכון ירושלים עמי תרל"ו אות צז).

38) יאוצר מנהגי חבי"ד עמי נו. ויש מאנשי הנוהגים בזה גם כיום.

39) כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת היסודי, אירע שהעיר לכך את תשומת ליבם של האחראים, וכן העיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסגרת שלא ייכנסו בה עניינים בלתי רצויים. וי"א שהדבר אירע כמה פעמים, ומשמעות הדברים היתה להיפך – שהרבי אינו גורס הידור זה, ורק אם עושים כך, יש לבדוק זאת לעיתים קרובות.

40) מליל-הסדר תש"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמי 13, יאוצר מנהגי חבי"ד עמי סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו בטעות שהוא יקנייד לאדי' – יאוצר מנהגי

חבי"ד עמי מז. (וראה סיפור זה גם ביכפר חבי"ד גיליון 759 עמי 44 ועמי 158).

41) יאוצר מנהגי חבי"ד עמי סד.

42) 'המלך במסיבוי ח"א עמי שז. וראה בארוכה יאוצר מנהגי חבי"ד עמי נ ואילך, ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו אוהב שמקיים אותו בזה.

43) בסי' יאוצר מנהגי חבי"ד עמי ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולעניין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.

44) למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וי"א שגם חסה אין אוכלים מחוץ למרוז וכורך בליל-הסדר.

45) שם עמי סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנזים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיית לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומר-יטעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

ב"יחוד נפלא" כמו הנפש האלוקית עצמה.

ואף-על-פי-כן, גם בדבר הגשמי צריך לפעול ייחוד עם אלוקות – בדרך לבוש על-כל-פנים.

ועניין זה נעשה על-ידי מעשה המצוות –

שבדברים הגשמיים שבהם נעשים המצוות, יהיה אפשר להעלותם לקדושה.

וזהו הפירוש במאמר הנ"ל ש"בית" עניינו תורה שבעל-פה – שהכוונה ב"תורה שבעל-פה" כאן היא (לא לפירוש וביאור תורה שבכתב

כיוון ש"דברי סופרים" הוא על-דרך עניין ה"בית" ששומר על הלבושים, הרי בהכרח שהוא נפלא עוד יותר מהלבושים עצמם, שלכן בכוחו לשמור עליהם

שכאשר האדם מקיים מצווה בדבר הגשמי, הנה על-ידי זה שהאדם מתעסק בו (בדבר הגשמי), נעשה הדבר הגשמי לבוש לאדם, ועל-ידי זה נעשה גם הדבר הגשמי (שהאדם מלובש בו) מיוחד עם אלוקות; אמנם לא כמו היחוד של נפש האלוקית עצמה, אבל על-כל-פנים בדרך לבוש.

ה. וכיוון שהייחוד שנפעל בדבר הגשמי על-ידי קיום המצוות אינו ייחוד אמיתי, אלא בדרך לבוש בלבד – נשאר הדבר הגשמי בחומריותו. וכיוון שהדבר הגשמי נשאר בחומריותו – הרי יש אפשרות שלא זו בלבד שהאדם לא יעלה את הדבר הגשמי לקדושה (בדרך לבוש על-כל-פנים), אלא אדרבה – שהחומר שבדבר הגשמי יפעל באדם ירידה. ולכן, יש צורך בשמירה ונתינת כוח, שהדבר הגשמי לא יפעל ירידה בהאדם, ואדרבה – שהאדם יעלה את הדבר הגשמי לקדושה.

ושמירה זו הוא עניין ה"בית"¹⁵: כשם שהבית הגשמי מקיף את האדם ולבושיו ושומר עליהם, כך עניינו של בית ברוחניות הוא השמירה על הלבושים דמעשה המצוות, שלמרות החומר

על-ידי חז"ל, אלא) לגדרים וסייגים שהוסיפו חז"ל, – החל מכללות העניין של מצוות דרבנן, שזהו ששלמה המלך תיקן "עירובין ונטילת-ידיים"¹⁶, ואחר-כך תיקנו עוד חמש מצוות, שהם מצוות עשה דרבנן; וכמו כן כל הגדרים וסייגים (בדוגמת מצוות לא-תעשה), כמו שבות לשבת ושניות לעריות¹⁷ –

שהם בדוגמת הבית ששומר את האדם ולבושיו – כי, כשם שעניינם של הגדרים והסייגים בפשטות הוא לשמור ולקיים ("אויפצוהאלטן") את התורה שבכתב, כמו שכתוב¹⁸ "ושמרתם את משמרת", "עשו משמרת למשמרת"¹⁹, כך גם ברוחניות העניינים, שעל-ידי הגדרים והסייגים שהוסיפו חז"ל נעשה זיכוך החומר, שעל-ידי זה נעשית השמירה (עניין ה"בית") שהדבר הגשמי לא יפעל ירידה בהאדם, אלא אדרבה, שהאדם יעלה את הדבר הגשמי להתאחד עם אלוקות.

א. על-פי זה יובן מאמר רז"ל "ערכים עלי דברי סופרים כו"²⁰:

"דברי סופרים" – קאי (לא על פירוש

15) ראה לקו"ת ואתחנן יא, א. ובכ"מ.

16) שבת יד, סע"ב. וש"נ.

17) פרש"י תולדות כו, ה.

18) ס"פ אחרי.

19) מ"ק ה, סע"א. וש"נ.

20) ע"ז לה, א ובפרש"י.

התורה שבכתב כפי שפירושהו ה"סופרים", אלא) על התקנות שתיקנו חז"ל בעצמם (רכשם שהקב"ה נתן כוח ביד חכמים לפרש את דברי התורה, כמו כן נתן בידם כוח לתקן גם תקנות בעצמם), ודווקא על זה אמרו "עריבים עלי דברי סופרים כו".

ויובן על-פי המבואר לעיל – דכיוון ש"דברי סופרים" הוא על-דרך עניין ה"בית" ששומר על הלבושים, הרי בהכרח שזהו עניין נפלא עוד יותר מהלבושים עצמם, שלכן בכוחו לשמור עליהם.²¹ וכפי שנתבאר לעיל בהמאמר, שבית הוא ביוקר יותר מלבוש, ומחזיק זמן רב ביותר.

וזהו גם-כן הטעם ש"חמורים דברי סופרים כו"²², "שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים (ללא נפקא-מינה באיזה עניין מדובר) חייב מיתה"²³ – כי עניינם של דברי סופרים הוא "בית", שעניינו "מקיף הרחוק", שהוא המקיף דיחידה (כדלעיל בהמאמר²⁴), וברגה זו נוגע כל עניין ביותר.

ז. ג' עניינים אלו – מזון, לבוש ובית – ישנם גם במאורעות חיי האדם.

ועניינו של "בית" במאורעות חיי האדם הוא – עניין הנישואין, כמו שכתב²⁵ (בנוגע לה"שדוך" הראשון שהיה בעולם) "ויבן גו' את הצלע", לשון בניין. וכמו כן בברכות הנישואין נאמר הלשון "בניין עדי עד" (וכיוון שברכות אלו נתקנו על-ידי אנשי כנסת הגדולה, הרי בוודאי שאין זו סתם "מליצה", אלא כן הוא העניין), והיינו שנישואין הוא עניין בניין בית.

והעניין בזה:

כשם ש"בית" הוא עניין נעלה ביותר בכלל, ומעלתו מתבטאת גם בכך שבית מתקיים זמן רב ביותר – כמו כן גם בעניין הנישואין יש התגלות כוח האין-סוף בעניין הלידה, שבשאר העניינים לא מצינו התגלות כוח האין-סוף כמו בעניין הלידה²⁶, שזהו גילוי נעלה ביותר; ומעלתו מתבטאת גם בקיום העניין במשך זמן רב ביותר, שהרי לא מדובר כאן אודות עניין שנוגע לפי שעה, אלא אודות "בנין עדי עד", ויתירה מזה, שזהו עניין שנוגע לדורי דורות.

ולכן רואים אנו גם בגשמיות שבעניין הנישואין ישנה השתדלות יתירה שהאדם משתדל בזה הרבה יותר ממה שמשתדל בשאר העניינים דמזון ולבוש, וגם ההוצאות על הנישואין הן גדולות ביותר – בדוגמת עניין הבית, שההשתדלות בזה היא הרבה יותר מההשתדלות בעניין מזון ולבוש, והוא ביוקר ביותר.

ח. והסדר בזה הוא ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא" (כנ"ל ס"א), שכדי שיהיה "ברא עלמא" צריך להיות תחילה "אסתכל באורייתא" – שזהו עניין העלייה לתורה בשבת שקודם החתונה²⁷.

וגם בעלייה לתורה מודגש עניין הבית שבתורה – שאין זה עניין ההבנה וההשגה שבתורה, אלא דווקא אותיות התורה, שנקראים "אבנים", כמאמר²⁸ "שתי אבנים בנות שתי בתים וכו'".

ועל-ידי העניין ד"אסתכל באורייתא" נעשה "ברא עלמא" – בריאת עניין חדש, שהוא עניין התגלות כוח האין-סוף, כ"בניין עדי עד"

(21 ראה סידור (עם דא"ח) קלג, רע"א. ובכ"מ.
(22 ראה סנהדרין פח,ב (במשנה). עירובין כא,ב.
(23 עירובין שם.
(24 פ"ב (התועודיות) שבמקור לשיחה, עמ' 97.
(25 בראשית ב,כב.
(26 ראה לקו"ת שה"ש מ, רע"א. ובכ"מ.
(27 ראה תורת-מנחם – התועודיות ח"ב עמ' 99. וש"נ.
(28 ספר יצירה פ"ד מ"ב (בכמה נוסחאות –

אותם אפילו לילדים²⁹.

* נזהרים ביותר ממצה שרויה. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי-פירות], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל בו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה]³⁰.

מצד החינוך – גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה³¹.

* נזהרים משתיית יי"ש בפסח³².

* כשהסירו את החותמות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פותחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא ייגע ביין עצמו³³.

* הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא

שטפו את הביצים לפני פסח³⁴.

* זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לחרוסת [וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל] מחשש תערובת חמץ³⁵.

* רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו"³⁶. נזהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח, ללא מתן טעם³⁷.

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח³⁸.

* כנראה, הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל בכלל, הקלו בזה גם רבותינו)³⁹.

* הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח⁴⁰.

* בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם צלחות עם פסי זהב בשפתן⁴¹.

* אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל

יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש". ולא נתפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

(23 'תורת-מנחם – התועודיות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' כ"לא על היחס למצות מכונה.

(24 ספר-המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים – ע"פ 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' מח, מט.

(המכניסים מצה ישנה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה – אין בזה חשש שרוייה).

(25 'התועודיות' תשי"א ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה.

(26 לחששות שבוה, ראה שו"ע אדמו"ר סי' תנא, מד. שו"ת הצמח-צדק או"ח סו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרותו – 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' נד וש"י, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהטאה ממנו.

(27 לקוטי-דיבורים עמ' 846.

(28 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' סד, מלקוטי-סיפורים עמ' רסא. ומביא שם ש"ק אדמו"ר מהור"י"צ ני"ע הקפיד על הבחורים בלויבאוויטש שהיזרו לרוחץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שע"ג הביצים, ומשוקקים במיוחד בלא סימון.

(29 ספר-המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המדי"א דכפר-חבי"ד בנידון ביכפר חבי"ד גיליון 759 עמ' 64).

(30 'היום-יום' עמ' מז. ספר-המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לנרסם הרגשת אי-נוחות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר-השיחות תשי"ה עמ' 91 ועוד.

'אוצר מנהגי חבידי' עמ' סז, וש"י.

(31 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' סב. לבני שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבת-המועדים תשנ"ג עמ' 195).

(32 שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

(33 שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. ובגיליון ביי"מ ערב פסח תשנ"ה עמ' 14, מובא מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שסחט בבית. ב'אוצר' בעמ' הנ"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהור"י"צ – מובא בעמ' מז.

(34 מפי הרה"ח בנימין שיי קליין (תשרוה, נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29). וי"א שגם אדמו"ר מהור"ש"ב ואדמו"ר מהור"י"צ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חבידי' עמ' מו אות ו ועמ' נג אות י.

(35 'אוצר מנהגי חבידי' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל-נחמן

ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה.¹²

יפדר לְדוֹמֵה: בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעל-ידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם.¹³

חֲלוֹקֵת מִצָּה שְׂמוּרָה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל – ובפרט רבנים, ש"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור – לשלוח לחג הפסח למכיריהם (על-כּל-פנים להסדרים) מצות עגולות אפיוּת-יד, ודווקא מצות שמוּרָה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים.¹⁴ בפרט – יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם.¹⁵ "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי – הרי זה משובח".¹⁶ השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כוּת'¹⁷.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו – כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, ביחד

כלים לפסח: פייג סעיף נט. ולבני דורלקס ופירקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בסי' הנייל פייג סעיף שעה.
 (12) ראה במבוא לסי' הנייל, אות י'.
 (13) אגיק כרך י עמ' שג.
 (14) ספר-המנהגים עמ' 37.
 (15) אגיק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.
 (16) אגיק כרך יא עמ' ו.
 (17) אגיק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.
 (18) 'התועדויות' תשמו"ח ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.
 (19) אגיק כרך כ עמ' קפו.
 (20) יערי הלכה ונמנה: או"ח ח"ב עמ' קד.
 וּשְׂמֵ: מובן שזוהירו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה – (1) פשיטא כמה מהנייל לא יעשו זה. (2) גם בנוגע להנחשים – ודאי כוודאיות התיקון – לא הווי. (3) אפילו בנוגע להנטול – לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמו"ר סי' תמח סעיפים יג"ד] כי אם גזול הוא מה שנטול ותו לא מדי. (4) אפילו להאומר [א"י]: ראה שו"ת משנה שכי' ח"ב סי' קיח] דבטלה המכירה – י"ל דזהו מכאן ולהבא – וניצל מאיסור בלייראה ובל"מ צא עד שעה זו. ולא שאין בו מעשה –

וב"דור ישרים יבורך"²⁹.

ט. וזהו גם הטעם לכך ששמחת נישואין היא גדולה ביותר, שלא מצינו דוגמתה בשאר עניינים, ועד שאמרו רז"ל³⁰ "כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו... ואם משמחו... זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות":

מתן-תורה דלוחות השניות – היה ביום-הכיפורים³¹, ולמחרת יום-הכיפורים היה העניין ד"ויקהל משה גו' אלה הדברים גו"³², שהוא עניין בירור ה'ל"ט מלאכות, שעניינם הוא

השלמת צורכי האדם במזון, לבוש ובית (כמבואר לעיל בהמאמר). זוהי השייכות דמתן-תורה לעניין הנישואין ("ואם משמחו... זוכה לתורה שניתנה כו'"), שהוא עניין הבית. ולכן אז השמחה גדולה ביותר – כי על-ידי השלימות בעניין הבית (עניין הנישואין), שהוא שומר על הלבושים (תורה ומצוות), אזי כל העניינים הם כדבעי, ובאופן נעלה יותר.

(קטעים מהתועדות שבת-קודש פרשת ויקהל, מברכים החודש אדר שני ה'תשי"ד – 'תורת-מנחם – התועדויות' ה'תשי"ד, חלק שני (יא), עמ' 103-108 – בלתי מוגה)

(31) תענית כ"ב, (במשנה) ובפרש"י. שם ל"ב.
 (32) ריש פרשתנו ובפרש"י.

מט"ז).
 (29) תהילים קי"ב.
 (30) ברכות ו"ב.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
 מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

כל מצב של גאולה הוא עוד שלב בדרך לגאולה שלמה

רק אז תהיה שלימות אמיתית ובאופן ניצחי

גם כאשר ישנו מצב של גאולה – הרי במצב זה גופא דורשים ומבקשים אודות תכלית השלימות דעניין הגאולה – גאולה העתידה. וכמודגש בדברי המדרש על הפסוק "החודש הזה לכם", ש"קבע בו ראש-חודש של גאולה – שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין להיגאל", כלומר, שגאולת מצרים גופא היא באופן שממנה ועל-ידה באים לגאולה העתידה (על-דרך שנתבאר לעיל).

כלומר: גם הגישה לכללות עניין הגאולה היא מתוך תנועה שלמעלה ממדרה והגבלה, ולכן, כל עניין של גאולה מהווה גם שלב מסוים בכללות עניין הגאולה, והכנה לדרגה נעלית יותר, עד לתכלית השלימות דגאולה – גאולה העתידה.

וזהו מה שבכל הזמנים ביקשו ומבקשים בני-ישראל על הגאולה העתידה, אפילו לאחרי הגאולה מגלות בבל, וגם בזמן שבית-המקדש (בית שני) היה קיים, כי מכיוון שבבית שני חסרו ה' דברים (חיסרון בעניין הקדושה), וזאת – אפילו בזמנים הכי טובים דבית שני, אזי כאשר מבקשים אודות שלימות הדבר (גאולה), מבקשים כבר אודות תכלית השלימות – גאולה העתידה, שאז יהיה בית-המקדש השלישי בתכלית השלימות...

בבית-המקדש השלישי יהיו החמישה דברים בשלימותם (ועוד עניינים נוספים), ובאופן נעלה יותר מבית ראשון (תכלית השלימות בעניין הקדושה); ובנוגע למעלת גדלות כבוד הבית (שהיתה בבית שני – גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון) – הנה אם הוספת משך זמן של עשר שנים בלבד (שעמד בית שני יותר מבית ראשון) פועלת את השלימות ד"גדול יהיה כבוד הבית גו'", הרי על-אחת-כמה-וכמה שהוספת עניין הנצחיות דבית-המקדש השלישי – "מקדש א-דני כוננו ידיך" – פועלת את העילוי ד"גדול יהיה כבוד הבית" בתכלית השלימות!

ובזה מתבטא גם הקשר דעניין הגאולה (החודש) עם העניין ד"ויקהל" – כי בגאולה העתידה (שלימות עניין הגאולה) יהיה גם תכלית השלימות ד"קהל", ובלשון הכתוב: "קהל גדול ישובו הנה", כלומר, לא רק "קהל" סתם, כי אם "קהל גדול".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי, פרשת החודש היתמי"ג; תורת-מנחם – התועדות היתמי"ג, כרך ו, עמ' 1126-1124 – בלתי מוגה)

שואלין ודורשיין בהלכות הפסח (א)

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדרר כפי הרצון בענייני פסח – כשנמצאים במקום אחר. וקל להבין⁵. יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', כולל לדאוג למעות חישין⁶, מזון ולבוש⁷, וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל – קופת צדקה, משלו, וכן ספרי-קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא – הגדה של פסח. ומה טוב – שקודם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיצא-בזה⁸, מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל⁹.

כ"ים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו שמא עירו לתוכו משקה חמץ חם, או שמא נשתהה בתוכו משקה חמץ מעת-לעת"¹⁰. הנוהרים שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח,

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה"¹¹.

"כל שלושים יום לפני הפסח¹², טוב להיזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח"¹³.

"בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה... שלכן יש להיזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח"¹⁴.

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות – אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' החול-המועד-פסח, שבחול הוא יום ב' דחג-הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחו"ל הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו ויסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חו"ל) לשמור כיום-טוב¹⁵.

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנוהג

5 היכל-מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה קונטרס יום טוב שני להעובר ממקום למקום, לונדון לשניה. אבל רבני אניש פוסקים בזה בד"כ כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב.

6 היכל-מנחם כרך ג' עמ' קצג.

7 שו"ע אדמוה"י סי' תכט ס"ה ואל"ך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובוא"ו החיבור, לענין שואלין ודורשיין, עיי"ש (ראה סיפורי-חסידים, מועדים, סיפור 294).

8 ראה 'התועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תשנ"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.

9 במכל"שכך כמה שעל-פי-דין (מב"ם ה' יו"ט פ"ו הי"ח. טושי"ע ושוי"ע אדמוה"י או"ח תקכ"ט סי' צרך לקנות לו קליות ואגוזים.

10 ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י מרכז צ"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונת צמודה, שהוכנו בהתאם להוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בנדון.

11 שו"ע אדמוה"י סימן תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אניש שלא להכשירם גם מאיסורים. וראה בסי' 'הגעתל

רעיון זה בא לידי ביטוי הן בנדרבת המשכן, כאמור, והן בעשיית המשכן בפועל, כפירוש רש"י על הכתוב בפרשה, "ולהורות נתן בליבו, הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן": "ואהליאב משבט דן מן הירודין שבשבטים מבני השפחות והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

(ליקוטי שיחות, כרך לא, עמ' 217)

אלה פקודי (לח, כא)

חז"ל אומרים (בבא-מציעא מב,א) שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין ולפיכך מניית המספר היא גורם מפריע לברכה. אבל כאשר הספירה נעשית "על-פי משה", הדבר מביא את המשכת השכינה וממשיך ברכה בלתי מוגבלת.

לכן קובעת ההלכה שאין למנות את ישראל, אפילו לדבר שבקדושה – כדי לדעת, למשל, אם יש 'מניין', אלא באמצעות פסוק. ויש לומר שגם מניין זה הוא בכלל "אשר פוקד על-פי משה", שהרי הפסוק הוא מתורת משה.

באיזה פסוק מוניין? בספר הפרדס לרש"י מובא שהפסוק הוא "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוהו אל היכל קודשך ביראתך", שיש בו עשר מילים. אולם למרות שתוכן הפסוק קשור במיוחד לבית-הכנסת, נהגו בדורות האחרונים למנות בפסוק "הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם". ויש לומר שהסיבה לכך היא, משום שבעקבתא דמשיחא, כאשר יהודים נפגשים יחד, הבקשה והמשאלה הראשונה שלהם היא "הושיעה את עמך" – שתבוא כבר הגאולה.

(מהתנועות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי תשמ"ג)

משכן העדות (לח, כא)

המילה "עדות" – רומזת ל"עדיים" (כתרים) שקיבלו ישראל בשעת מתן-תורה. על-ידי חטא העגל איבדו בני-ישראל את העדיים, כנאמר (שמות לג), "ויתנצלו בני-ישראל את עדיים מהר חורב". בזמן עשיית המשכן נתרצה להם הקב"ה (כדאיתא במדרש-רבה) וחזרו ונמשכו להם העדיים. על-שם זה נקרא המשכן "משכן העדות".

(אורח-התורה, כרך ו, עמ' בירלג)

ויעשו בני-ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה בן עשו (לט, לב)

מדוע חזרה התורה על כל פרטי עשיית המשכן וכליו (בפרשיות ויקהל-פקודי) ולא הסתפקה בפסוק "ויעשו בני-ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה בן עשו"?

אלא כאשר התורה כופלת עניין מסוים, הרי זהו מפני חביבות הדבר. לכן, למשל, נכפלה פרשת אליעזר בתורה, כי "יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים" (רש"י בראשית כד, מב). המשכן, מקום השראת השכינה, הוא כה יקר וחביב לבני-ישראל, עד שמשום זה כפלה התורה את כל פרטיו.

(ליקוטי שיחות, כרך טו, עמ' 458)

את"ה

"התעוררות רחמים של רבותינו נשיאינו שמסרו נפשם על הפצת תורה זו – בוודאי ובוודאי אשר תרבה בברכת ה' יתברך בעבודתם האמורה, להצליח בזה בכמות ובאיכות גם יחד", כותב הרבי להנהלת 'איגוד תלמידי הישיבות' □ "מטרת אגודה זו, כלשון התפילה, וייעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", כותב הרבי □ רשימה שנייה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ובוודאי מטרת אגודה זו כלשון התפילה ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, וכשרוצים באמת מצליחים לא רק בהנוגע לעצמו אלא גם להשפיע על כל החברים ועל כל הסביבה שגם הם יעשו רצון המקום בלבב שלם.

הרבי ממשיך וכותב:

וכפי שכותב שקיבל מנהגי חב"ד, בוודאי כוונתו להתנהג גם ברוח חב"ד אשר שניים מהיסודות בזה הם, ואהבת את ה' אלוקיך וגוי ואהבת לרעך כמוך. תקוותי שיתוסף גם על-ידי-זה חיות ומרץ בהעניין האמור.

בכ"ב בכסלו תשי"ט (איגרות-קודש, כרך כא, עמ' תט"ז) שיגר הרבי מכתב לארגון את"ה ולארגוני חב"ד נוספים, ובו קבילה על שומן רב ביותר לא נתקבלו מהם כל ידיעות. הרבי מביע את תקוותו וביטחוננו שאין זה אלא חיסרון בדיווח, אבל הפעולות אכן נעשות. בהמשך המכתב עומד הרבי על החוב והזכות לנצל את ההשפעה הניתנת מלמעלה לכל ענייני ההולכים בעקבות אדמו"ר הזקן.

'צינור' ו'כלי' להצלחה בענייניהם

במכתב אחר לחברי את"ה כותב הרבי:

והרי זהו גם-כן הצינור והכלי לענייניהם להצלחה בלימוד התורה ביראת-שמים ובקיום המצוות בהידור, ובזה... בעבודת התפילה של כל אחד ואחד, פנימית הפעולות הכי נעלות.

בברכה להצלחה בכל האמור ולבשורות טובות ומפורטות.

שניים מ'יסודות' חב"ד

"נעם לי לקבל מכתבו בו כותב מיסוד אגודת תלמידי הישיבות" – כתב הרבי לבחור ישיבה ("האברך אשר מסעוד נגר" מתל-אביב) בז' בשבט תשי"ז (איגרות-קודש, כרך יד, עמ' שלה):

ויהי-רצון שיהיה בהצלחה ויוסיף אומץ בלימוד תורתנו הקדושה וקיום מצוותיה בהידור וגם על חבריו ישפיעו בזה והי' יתברך יצליחו לבשר טוב בכל האמור.

"בטח יודע מהבאים מכאן"

להחסידי הרה"ח הרב יהודה חסיריק ששימש כמשפיע בישיבת תומכי-תמימים במונטריאל, כותב הרבי בט"ו בשבט תשי"ב (איגרות-קודש, כרך ה, עמ' ריח):

...בטח יודע מהבאים מכאן על-דבר מה שנדבר בעת התנועות יו"ד שבת בעניין את"ה (איגוד תלמידי הישיבות) ובוודאי יסדר הדבר באופן המתאים...

לחסידי נוסף (שם עמ' רלו) כותב הרבי:

פרשת ויקהל-פקודי

ויקהל (לה.א)

המשמעות של "ויקהל", בעבודת האדם, היא לגלות בכל פרטי הנבראים את אמיתות מציאותם; בזאת הם 'מתקהלים' לרשות הקדושה ומתאחדים למציאות אחת המשמשת את קונה.

עבודה זו של גילוי האחדות בכל הבריאה מתחילה בהקהלת כל בני-ישראל למציאות אחת ומאוחדת. זאת על-ידי שמגלים כי כולם הם חלקים מעצם אחד – הקב"ה – ואוהבים איש את רעהו, "כמוך".

הנהגה זו היא-היא ההכנה להקהלת כל ישראל יחד בקיבוץ הגלויות שיהיה תכף ומיד ממש.

(משיחת שבת-קודש פרשת ויקהל תשנ"ב)

ויקהל משה את כל עדת בני-ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם (לה.א)

ויקהל משה - למחרת יום-הכיפורים כשירד מן ההר (רש"י)

אחד הגורמים העיקריים להעדר אחדות הוא הממון, שרוב הסכסוכים בין אדם לחברו באים בעטיו. נמצא, שמעלה יתרה הייתה בהתאחדות בני-ישראל על-ידי נדבת ממונם למלאכת המשכן.

זו הסיבה (הפנימית) שרש"י מדגיש את העובדה שאסיפת כל ישראל לשמוע את הציווי על מלאכת המשכן הייתה "למחרת יום-הכיפורים":

על היום הקדוש הזה נאמר (בנוסח התפילה) שהוא "יום שימת אהבה ורעות, יום עזיבת קינאה ותחרות" (ובסגנון תורת החסידות – זהו יום גילוי ה'יחידה' שבנפש, היא נקודת היהדות שבה כל ישראל שווים). החידוש הוא אפוא, שאחדות זו נמשכת גם למחרת יום-הכיפורים, כלומר, גם לאחר ירידת משה מהר-סיני ולאחר 'ירידת' ישראל בחזרה לענייני העולם, מוסיפה האחדות לשרוד ביניהם עד כדי כך שהדבר אף ניכר בממונם.

(משיחת שבת-קודש פרשת ויקהל תשמ"ט)

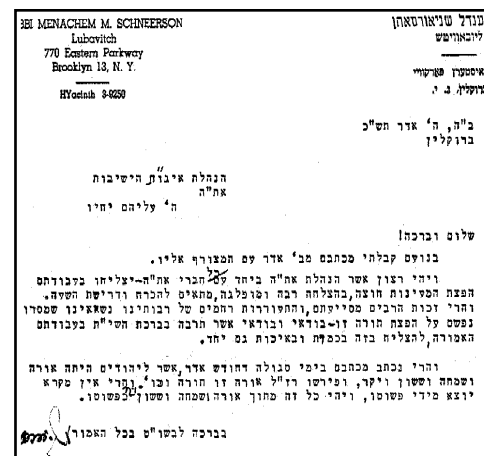
וכל איש אשר נמצא איתו תכלת וארגמן... הביאו. כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו... וכל אשר נמצא איתו עצי שיטים... הביאו (לה, כג-ד)

כנדבת בני-ישראל למלאכת המשכן היה דבר והיפוכו: מצד אחד – כל איש ואשה הביאו כפי נדבת ליבם וכפי מה שהיה בידם, ומצד שני – כל בני-ישראל ללא יוצא מהכלל השתתפו בנדבה זו.

משמעות הדברים בפנימיותם:

יש פרטים שבהם כל ישראל שווים, כדוגמת המצוות המעשיות. לעומת זאת, יש עניינים, דוגמת אהבת ה' ויראת ה', שבהם יש חילוקי דרגות.

תכלית הכוונה היא, שהאחדות תבוא לידי ביטוי גם באותם דברים שבהם יש הבדלים בין איש לרעהו, דהיינו, שיהיה ניכר כי למרות ההבדלים, כולם מאוחדים ושווים לפני הקב"ה.

מכתב המזכירות על-דבר את"ה, בטח קיבל במועדו.

"הצלחה בעבודתם בקודש"

אחד הסניפים הפעילים ביותר של את"ה היה זה שפעל בכפר-חב"ד. "בברכת הצלחה בעבודתם בקודש..." – חתם הרבי מכתב כללי-פרטי לחג הפסח, ששלח ל"הנהלת אגודת תלמידי הישיבות בארצנו הק' ת"ו ה' עליהם יחיו". בתחילת המכתב ציין: "מכתבם מג' ניסן נתקבל וכן הקודמיו וחבורות תוכ"ע".

בי"ז בכסלו תשכ"ט (דעם רבי'נס קינדרער' עמ' תפא) משגר הרבי ל"אגודת תלמידי הישיבות שבאה"ק ת"ו – שבכחב"ד" – אישור קבלת המכתב מיום הגאולה יו"ד כסלו והקודמיו.

וכן: "תשוואות-חן ותשוואות-חן על הבשורות טובות מהצלחת הכינוס" ו"בברכת הצלחה בעבודת הקודש".

בחודש שבט תשכ"ט: "מאשר הנני קבלת המכתב מיום ר"ח שבט והקודמיו והתמונות, ות"ח ת"ח. ובפרט על הרו"ח מה[=כינוס] דיט"כ [=די"ט כסלו]..." (דעם רבי'נס קינדרער, עמ' תפכ).

"במבצע תפילין, הכי נעלה"

בל' בשבט תש"ל (שם, עמ' תפג), ל"הנהלת אגודת תלמידי הישיבות אשר באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו":

מאשר הנני קבלת הדו"ח ובפרט – מיום כי שבט והמצורף בו. ותשוואות-חן על הבשורות טובות במבצע תפילין, הכי נעלה.

ולסיום: "בברכת הצלחה בעבודת הקודש".

"נ.ב. נתעכב המשלוח..."

"הדיווחים נתקבלו ות"ח... ולהצלחה

בעבודת הקודש", כתב הרבי (במכתב כללי-פרטי דעש"ק פרשת שופטים תשל"ו (שם עמ' תפד)) ל"הנהלת 'מבצע תפילין' שעל-ידי אגודת תלמידי הישיבות באה"ק ת"ו, ה' עליהם יחיו".

במכתב כללי-פרטי מי"א בניסן תשל"ט ל"הנהלת אגודת תלמידי הישיבות באה"ק תוכב"א, ה' עליהם יחיו (שם עמ' תפה):

המכ"י ודו"ח המבצעים נתקבלו ותשוואות-חן.

בימי הנוכה ה'תשמ"ב (שם, עמ' תפו) מאשר הרבי קבלת המכתב דו"ח של 'ארגון מבצע תפילין וכו' שעל-ידי אגודת תלמידי הישיבות, ה' עליהם יחיו"

אחרי "ולהצלחה בעבודה"ק" ותחית-יד קדרשו הוסיף הרבי:

נ.ב. נתעכב המשלוח ובניתיים נתקבלו הדוחיים מיום ו' טבת, ותשוואות-חן.

"זכות הרבים מסייעתם"

בה' באדר תש"כ משגר הרבי אגרת ל"הנהלת אגודת הישיבות את"ה, ה' עליהם יחיו" ובו מברך הרבי את "הנהלת את"ה ביהד עם כל חברי את"ה" בהצלחה בעבודתם, "מתאים להכרה ודרישת השעה".